

THEOGNIS.

Thewrewk Árpád,
főgymn. tanártól.

„Annyi örök becsü szép mondat-költője, Theognis,
Vedd a magyar néptől általam e koszorút.“

Budapesten, 1875.

19176

Theognis, a megarai ¹⁾ költő, ki előkelő dór családnak az ivadéka, 540—500 körül élt Kr. el. A polgári zavarokban, melyek kisdéd hazájában dúlongtak, minden vagyonát elvesztvén ²⁾ földönfutóvá lett. Bejárta Euboeát, majd Spártába, majd Sziciliába vetődött, hol mindenütt szíves fogadtatásra és részvételre talált, — de azért még sem érezhette magát boldognak a hontalan. Ezt a költő maga mondja a következő verssorokban:

„A szikulok földjén jártam vala egykoron én is,

S ott, hol a szőlődűs zöld Euboea ragyog.

Spartát is látám Eurótas nádteli partján,

És kiki vendégül ott szívesen fogadott.

Ámde nem éreztem magamat boldognak egészen:

Nem pótolta ~~nekem~~ semmi drága ^{az} hazát.“

Végre megnyíltak ismét előtte Megara kapui. Azonban öröme, hogy hazáját újra láthatá, mély fáj-

¹⁾ A korinthetai Isthmus és Attika közti Megara ez. — **Suidas** a maga **lexikonában** „Θέογνις“ alatt hibásan mondja Theognis szülővárosának azt a Megarát, melyet a dórok Szicília keleti partján alapítottak.

²⁾ **Theagenes** 612—609. körül Kr. előtt a főhatalmat Megarában egy akkortájt divatos mesterfogással, t. i. az által szerezte meg magának, hogy a gazdag aristokraták javait kiosztotta a szegények között. Ekkor vesztette el „a nyakas aristokrata“, Theognis, is a maga vagyonát.

dalomra változott, midőn gazsággal és aljas gondolkodással kellett találkoznia mindenfelé. ¹⁾ E miatt keserű panaszokra fakad elegiáiban és megjövendöli Megaris bukását. ²⁾ A sokat szenvedett és elhagyatott költőnek egyetlen vigasztalója egy **Kyros** nevű előkelő ifjú volt, kihez atyai oktatásokat tartalmazó gnómáit (*παραινέσεις*) intézi. Hogy ő a Kyrossal közölt velős mondásokat — legalább részben — maga is másoktól hallotta gyermekkorában, ³⁾ ez kiviláglik a következő párversből:

„Elmondok mindent szeretettel előtted, o Kyros,
Mit magam a jóktól mint gyerek eltanulék.“

Sem születése évét, sem halálát nem tudjuk;

¹⁾ **Theognis**-nál különben csakis az uralomra vergődött demokrata pártbeliek gazok (*zazoi*); az elnyomott és vagyonuktól megfosztott aristokraták nála már nemes születésöknél fogva derék emberek (*ἑσθλοὶ, ἀγαθοί*). **Theognis** szerint olyan-gondolkodású volt a maga korában, mint századunkban **Polignac**.

²⁾ S csakugyan ezen állam, melynek kereskedése — s vele hatalma — annyira virágzott, mely annyi gyarmatnak (nevezetesen **Byzantium**-nak is a thrák Bospórúson) anyja volt, utóbb annyira hanyatlott, hogy a több görögöknek gúny s megvetés tárgyává lett.

³⁾ Ezzel természetesen nincs mondva, hogy a gnómák nem **Theognis**-éi. A gyermekkorában hallott életszabályoknak, valamint a saját élettapasztalata folytán szerzett elveknek költői mezbe öltöztetése egyedül az ő mesteri érdeme.

ugy látszik, hogy még megérte a persai háború kitörését (500. Kr. el.).

Theognis gnómáinak főerénye az, hogy bennök a tartalmat az alakkal a legtökéletesebb egyesülésben találjuk, mintha csak a gondolat az alakkal egyszerre született volna meg. — Jelességeért meg is becsülték ám a régiek **Theognist**. A művelt ókor **Hesiodos** mellett folyvást magyaráztatta az ifjusággal **Theognist** is; sőt **Plátó** óta — úgy szólván — már nem volt olyan iskola, melyben az ő tanmáit nem olvasták volna. Ez eléggé bizonyítja, hogy mily fontosságot tulajdonítottak **Theognis** arany-szabályainak a fiatal nemzedék jellemes nevelésének szempontjából is.

Ha igaz, hogy (— miként kitünő szakértők mondják —) **Theognis**-nak tanmái nemes erkölcsre, életokosságra, jellemstilárdságra és hazaszeretetre tanítanak: akkor, örök időkre szólván azok, természetesen ma is korszerűek; hiszen erkölcsös érzületre, életokosságra, human gondolkodásra, jellemstilárdságra és hazaszeretetre a XIX. század fiának is szükség van, ha nemesen akarja betölteni hivatását.

A magyar tanmák ¹⁾ nem akarnak szóhű másai lenni a görögöknek. Szabad fordítások — sőt néha

¹⁾ **Tanmá**-nak nevezem a **gnómát** a **tan**-tól, melyet tartalmaz. (V. ö. szak-ma, al-ma, kel-me, el-me, stb.) Kinék **tanoma** jobban hangzik, ám használja azt.

csakis szabad utánképzések — azok, melyek az eredetinek nem szavait, hanem szellemét kívánják visszatükröztetni. A görög dictio nemességével versenyezve legfőbb gondjaim egyike éppen az volt, hogy sehol még legkisebb nyoma se lássék holmi fordítási erőködésnek, mely tudvalevőleg a remekírókból eszközölt fordításokat nem ritkán élvezhetetlenné, sőt nem egyszer érthetetlené is teszi. ¹⁾

Előszavamat szerény figyelmeztetéssel bátorodom befejezni. **Herder** az ötlemekkel telt könyvet merő nyalánkságból álló ebédvel hasonlítja össze, hol az egyes édesség édes szomszédjainak sokasága miatt szenved, s kéri azért olvasóit, hogy a görög **Anthologia**-ból fordított ötleteit ²⁾ ne olvassák egy huzomban, hanem olvassanak belőlük csak keveset egyszerre, s ha itt-ott egy-egy különösen megtetszik, csak azt az egyet, minthogy ugyanis mindenik önálló és egész. ³⁾ — — Tehát a tanmákból is, — kérem, — csak keveset egyszerre! —

¹⁾ Szükségesnek tartom megemlíteni, hogy **Theognist** nálunk mindeddig senkisé fordította. Egy P. J. nevű csak a következő négy sorocskát fordította **Theognis**-ből:

Kik Kadmus nászára jöven — szép lányai Zevsnek,
Charisok és Múzsak! zengtetek ily szavakat:

„Az kedves, mely szép, valamint nem kedves a nem szép.“

E mondás eredett istenek ajkairól.

(L. az **Athenaeum** 1810. évi folyamának 28. számá-

Az istenfélelem a bölcseség kezdete. *)

Kyros, az isteneket tiszteld s féld; mert ez az embert
Visszariasztja: gonoszt szólani, tenni gonoszt.

Hogyha napod felleg rejti, magadra maradsz.

Vajmi kevés embert fogsz lelteni, ki terhes időkben
Melléd hűséges társadul állani kész.

Kevés az erényes ember.

Kincset a leggonoszabb embernek is adhat a végzet,
Kyrosom; ám kevesen kapnak erényt örökölni.

ban Hunfalvi-nak „Rhapsodiák” című értekesése mot-
tóját.) —

²⁾ Az epigrammát „ötlem”-nek nevezem az **el-
més ötlettől**, melyet tartalmaz. (Ötlem az em főnévkép-
zővel épen oly szabályosan van alkotva **ötlik** igének tőjéből,
mint **ötlet** az **et** főnévképzővel.)

³⁾ Joh. Gottfr. v. Herder's sämtliche Werke. Zur schö-
nen Literatur und Kunst. Wien. 1813. In der Franz Haas'schen
Buchhandlung. (L. a tizedik kötetben az előbeszédet.)

*) A görög eredetiben nincsenek címfeliratok. A német
fordító címeket adott a gnómáknak. Követtem példáját.

Becsüld meg a régi barátot.

Ujjal föl ne cseréld a meghitt régi barátot,
S el ne higyed, ha cudar szólana róla gonoszt.

A jók tanácsát kövesd.

Becstelen embertől te ne kérj soha semmi tanácsot,
Hogyha sikerrel akarsz végzeni fontos ügyet.
Fordulj a jókhoz, ha nagyobb munkádba kerül is,
S hogyha talán hosszabb útat ajánlnak is ők.

Szólás és hallgatás.

Oktalanokkal a szót szaporítani terhes a bölcsnek;
Még terhesb köztük lennie szótalannul.

Ne légy gőgös!

Oh ne beszélj göggel soha, mert nem tudja halandó,
Mit fog hozni reá, Kyrnosom, a nap, az éj.

A gög.

A döllyfös Kolophon, Magnesia, Smyrna bukának:

Igy, így romba dülend Megara gögje miatt.

Magyarázat. **Kolophon-t**, mely **Homeros** szülőhelyének kívánt tartatni („Homerum Colophonii civem esse dicunt suum“ mondja Cicero pro Archia poeta a 8. fejezetben), **Gyges**, lydiai király, hódította meg (Herodotos I., 14.); a peloponnesusi háborúban a persák hajtották igába; később a **kalózok** kerítették kézre (Cicero de imperio Cn. Pompei, cap. XII.). — **Magnesiát** (*Μαγνησίαν τὴν πρὸς Μαίανδρῳ*) a **Maeotis** tava melléki *Κιμμέριοι* dúlták föl (726. Kr. el.); de később újra fölépült és **Artaxerxes** a hozzá menekült **Themistokles**-nek adományozta, — „*quae ei panem praeberet; Lampsacum autem, unde vinum sumeret; Myunta, ex qua opsonium haberet,*“ — mondja Corn. Nepos **Themistocles** életrajzában a 10. fejezetben. — **Smyrna** (*Σμύρνα*) Kisázsianak egyik leghiresb és legszebb városa s állítólag **Homeros**-nak szülőhelye. *) **Sadyattes**, lydiai király (629—617.), hódította meg („*Σαδούαττης ... Σμύρνην τε τὴν ἀπὸ Κολοφῶνος πεισθεῖσαν εἰλε*“ mondja Herodotos I., 16.) 400 évig hevert romokban; **Lysimachus** alatt ismét egyike lett a legszebb és legpompásabb városoknak.

*) **Aulus Gellius**-nál (l. Noctium Atticarum lib. III., 11.) erre vonatkozólag a következő verset olvassuk:

Késő bánat eb gondolat.

A történetet nem történetté tenni lehetlen:

Hagyjad a multat azért s vedd a jövőre szemed.

Bátorság s bizalom.

Bátor, erős legyen a leverő balsorsban az ember,

A szabadulásért kérve az isteneket.

Barátod legkönnyebben csalhat meg.

A gonosz indulatút s ellent megcsalni, nehéz: de,

Kyrnosom, a társát rászedi könnyen a társ.

Kit Isten meg akar verni, eszét veszi el.

Isten ¹⁾ az olly embert legelőször megveri göggel, ²⁾

A kit ezen földön túrni tovább nem akar.

„Ἐπὶ πόλεις διερίζουσιν περὶ ἰλίων Ὀμήρου.

Σμύρνα, Ῥόδος, Κολοφών, Σαλαμίς, Χίος, Ἄργος, Ἀθήναι.

Hét város vitatá, hogy övé hölcsője Homernak:

Smyrna, Rhodos, Kolophon, Salamis, Chios, Argos, Athene.

¹⁾ A görögben is az egyes szám van itt használva (θεός).

²⁾ Ἰβρις görög fogalom szerint a főbűn, mely az istenek és emberek irányában az önakaratnak semmi határát sem ismeri s mely minden gonosszágnak kútfeje.

Ne háborogj!

Fékezd indulatid; légy mindig nyájas igéjű:

Mert csak a gyöngéknél zajg föl azonnal a szív.

A gazember barátságát ne keresd!

Elvetemült ne legyen soha, Kyrnosom, a te barátod,

Birjon bár észszel s nagy hatalommal is az.

Donec eris felix, multos numerabis amicos.

Mig jó dolgod van, sok a pajtás; de ha veszély ér:

Nincsen egy embered is, nincs ki segíteni kész.

Gaztól hálát ne várj!

Már régóta tudám, a mit most teljesen értek,

Hogy gaztól hálát várni hiába fogok.

Az emberi hűség becse veszély idején.

A hű férfi fölér az ezüsstel, arannyal, o Kyrnos,

A mikoron vészes visszavonás keze dúl.

Légy részvevő.

Kyrnosom, a síró mellett vigadozni nem illik:
Boldogságodban más nyomorára tekints.

Kerüld a roszak társaságát.

Meghitted ne legyen soha, Kyrnosom, a gonosz ember:
Azt te kerüld, mint a rosz kikötőt a hajós.

Ne közöld bajodat a világgal.

Keblednek sebeit ne mutasd a világnak; a nép közt
Úgyis vajmi kevés szánakozóra találsz.

Hamis barát.

Hidd el, csalfa barát s nem jellemes ember az olyan,
A ki neked mást mond, mint neki szíve sugal.

A jókkal tarts.

Vesd meg a gazlelkűt, soha őt szívedre ne méltasd.
Tudd meg: a jókkal tart minden időben a jó.

Jó és értelmes emberekkel társalogj.

Légy mindig jók közt, jóknak légy asztali társa,
S hallgass arra, kinek szelleme nagy, szíve jó.

Nehéz a ravaszt kiismerni.

Nincs nehezebb, mint a ravaszok kebelébe tekintni.
Kyrnosom, itt legyen a férfi legóvatosabb.

A példa vonz.

Nem tanul a rosztól egyebet, mint rosszat az ember.
Csak jelesektől fogsz, ifju, tanulni jelest.

Ne vádold Istent bajaidért.

Nem szabad Istennel ¹⁾ soha ellenkezni, halandók!
Nem szabad a kegyes ég ellen emelni panaszt.

¹⁾ Az eredetiben **istenekről** van a szó. Kedvökért az egész dictiót el kellett volna rontanom; azért tehát a **monotheismus**-hoz folyamodtam.

Légy jogszerető.

Bármi kevés, mid van, jobb azzal jámborul élned,
 Mint másnak vagyonát birnod igaztalanul.
 Mert a jogosságban van kútfeje minden erénynek:
 Nem lehet annak rossz szíve, ki jogszerető.

Tempora si fuerint nubila, solus eris.

Nincs pajtásid közt, ki sietne segíteni rajtad,
 Hogyha nagy aggodalom terhe reád nehezül.

Sok meglátja más szemében a szálkát, de a magáéban a gerendát nem.

Balga, ki másra figyel s másnak fürkészi hibáit,
 Hogyha saját gyarló énje iránt szeme vak.

Semmit túlzottan !

A túlságos öröm s szomorúság oktalan. A böles
Minden túlzástól gondosan óvakodik.

A barátság próbaköve a veszély.

Könnyű megtudnod, ki az ellened és ki barátod,
Hogyha veszély idején támogatásra szorulsz.

Könnyebb felebarátunkat szerencsétlenné, mint szerencsésé tenni.

Míg a szerencse fiát a nyomorba taszítani könnyű :
Boldoggá tennünk vajmi nehéz valakit.

Bőségben nehéz mértéket tartani.

Hány leve koldússá, kinek egykor kincsei voltak !
Dúsnak mértéket tartani tudni nehéz.

Nem mindig az a derekabb legény, a ki többet bír el a borból.

Hidd el, semmi előny, borivásnál hogyha babért nyersz ;
Mert itten gyakran túltesz a jón a gonosz.

Örök igazság.

A nagy férfit van ki dicséri, van a ki gyalázza.

A törpét a világ még nem is emlegeti.

Ne ítélj hamarkodva.

Meg ne dicsérd, mielőtt meg nem vizsgáltad az embert,

Hogy milyek: érzülete, szelleme, hajlamai.

A végzetnek hódolni kell.

A mit a sors ránk mér, nem, nem lehet azt kikerülnünk.

Mért is a mit rám ró, szótlanul elviselem.

A nyakasság sok veszedelemnek az anyja.

A ki nem enged okos szónak, megbánja bizonynyal.

Sok vést szült már a földön az önfejtőség.

Szép lélek.

Az jellemzi a szép lelkűt, hogy semmi körülmény

Közt meg nem hidegül szíve barátja iránt.

A szilárd jellemű.

Nézd: a szilárd jellem, zúduljon bár az egész föld
Ellene, nem lesz azért hűtelen elveihez.

A menekültnek helyzete.

A menekültnek nincs hűséges társa, barátja;
S ez sokkal terhesb, mint maga a számkivetés.¹⁾

Az óvatos és vigyázatlan.

Nem könnyen sikerül rászedni az óvatos embert;
De a vigyázatlan könnyen a lépre megyen.

Ne áruld el barátodat.

Társamat el nem adám; ily bűn nem szennyezi lelkem:
Nem laknak bennem szolgálai érzületek.

¹⁾ Kinek az **apostrophe** jobban tetszik az **elisio**-nál,
az a pentametert olvassa így:

S ez sokkal terhesb, mint mag' a számkivetés.

A költőnek hazafias aggodalma.

Aggódom, Kyrnos, hogy a gőg ¹⁾ feldúlja e várost,
Melly a vad centaur népet is eltemeté. ²⁾

Sajnos!

Hogýha nyomorba sülýedsz, elpártol tőled a pajtás;
Még az is, a ki veled eggy anyaméhüil eredt.

Ne köss rossz emberrel barátságot.

Kötni barátságot gonoszokkal eszedbe ne jusson.
Mebánod, ha gonosz férfi barátja levél.

Ne utasítsd el magadtól a hozzád folyamodót.

Az, ki könyörgőt vagy vendéget elúze magától,
Érzeni fogja boszús isteneink haragát.

¹⁾ T. i. a „ὑβρις.“

²⁾ A *Κένταυροι* — (vad, thessaliai emberek) — a Pelion és Ossa között láktak. A szomszéd **lapithák** elleni harcban, melyről **Ovidius** (Metamorph. 12. könyvében a 210. vers-től fogva) körülményesen szól, nagy részök ott hagyta fogát (— data pars leto, partem fuga noxque removit —).

Rút, magát dicsérni s mást gyalázni.

Könnyü dicsérni magát, más embert könnyü gyalázni:
Semmirekellőtől kitelik ily dolog is.

A szécska, akárhogy rostálod, sem változik abrakká.

Lám, a derék mi szilárd érzelmű minden időben!

Ő a jó sorsban s roszbán is állhatatos.

Adjon bár Isten ¹⁾ jólétet s kincset a gaznak:

A botor elvetemült lelke csak elvetemült.

Ne tárd föl szivedet mindenki előtt.

Gondolatid ne közöld mindenkivel, a ki barátod.

Fájdalom, ököztük számos a rókaszívű.

Baráti és ellenségi tekintetek ne veszte- gessék meg ítéletedet.

Ellenségemet is, ha erényes férfi, dicsérem;

Korholom a hitványt, hogyha barátom is az.

¹⁾ A görög eredetiben is az **egyes** szám (ἑός) áll.

Ne szeleskedjél.

Quidquid agis, prudenter agas et respice finem!
A mit tenni kívánsz, meg kell gondolnod először.

A szeles ember bajt bajra tetézni szokott.

A bor feltárja az ember belsejét.

Meglátják az aranyt, az ezüstöt a tűzben az értők:
Emberek értékét szokta mutatni a bor.

Modestia decet juvenem.

Nem hagyatsz a szeméremnél szebb kincset a földön
Gyermekeidre. Derék embereké ez erény.

Sok annak a pajtása, ki ingyen méri borát.

A teli kancsóknál a barát sok, számos a pajtás:
Ámde sulyos bajban ritka madár a barát.

Jobb az ellenség, mint az álbarát.

Ki egyebet gondol s egyebet mond, a te barátod
Ne legyen; inkább csak hadd legyen ellened az.

Ne légy rút nyereszkező.

Verjen igazságért a szived, lángoljon erényért;
És soha rút nyervágy meg ne vakítsa szemed.

Átok az álbarátra!

Sujtsad, olymposi Zevs, az oly embert, a ki barátját
Csábító szókkal ejteni törbe meri.

Légy ura indulataidnak.

Ha nálad rab az ész, ur az indulat: akkoron átkos
Vétségeknek esel szüntelen áldozatul.

Tanulj tűrni és szenvedni.

Bármilyen csapást mérjen rád, ember, az isteni végzet:
Szenvedd férfiasan s ellene zúgni ne merj.

A csalfa.

Mások előtt ravaszul titkolja, mit érez, a csalfa,
És mint szélben a nád majd ide majd oda ing.

A gondviselés.

Másképp történik sok, mint mi akarjuk, a földön:
Mert a világ folyamát isteni kéz vezeti.

Ab Jove principium.

Mindent Istennel, ki hatalmas s a ki segíthet:
Gyöngé törekvésid nélküle hasztalanok.

A bátor és gyáva.

A mint nő a veszély, úgy nő bátorban a lélek;
Elcsügged hamar a vészben a gyáva kebel.

Tűrj!

A mikoron vet, hány a csalfa szerencse szeszélye:
Tűrj nemesen s ne fakadj gyermeki jajra soha.

M e g a r a.

Mindenkit korhol, mindent ócsárol e város:
Épen a legcudarabb az, kit a nyelve kimél.

Kivihetetlen dologgal ne vesződjél.

A kivihetlennel ne vesződjél s hagyj föl azonnal
Oly munkával, a mely semmi sikert sem ígér.

Ne zavard mások vigságát.

Légy vigan a vigadók közt; hogyha bubánat emészt: ne
Tudja meg öközülök senki, mi sebzi szived.

Keresd a művelt emberek társaságát.

Ha lakomára menendsz, ülj tisztos férfit mellé,
A kinek ajkairól szól tudományos ige.
Bölcs szavait kellőn hallgasd, hogy — tőle tanulva —
Szellemi kincsekkel térj gyarapodva haza.

Az emberi tehetség korlátolt.

Némelyik ebben ügyesb, abban meg mások ügyesbek:
Mindenben mester nem lehet emberi lény.

Világcsaló.

A honnak soha sincs vesztére becsületes ember:
 Ámde mi sokszor a gaz, csínyt ha csinyekre tetéz.
 Rászedi a népet s igazat szolgáltat a gaznak
 Rút nyervágyból vagy mert hatalomra sovárg.

A jólét gyakran a gőgnek forrása.

Gögössé válik hamar a jólétben az ember,
 Ha gonosz indulatú vagy ha hiányos eszü.

Ne vess meg mást szegénysége miatt.

Bárba neheztelsz is társadra, szemére ne lobbantsd,
 Ha nyomorog s inség falja, emészti szegényt.
 Zevs akarattjából ide majd oda hajlik a mérleg:
 A ki ma dús, holnap föld nyomorultja lehet.

A szerencse vak.

Holmi parányi eszűt órási szerencse kíséret,

S bármibe fog, sikerül, bármily ügyetlen is ő.

Soknak sok tudománya vagyon, de mi haszna, ha rossz
sors

Legjobb terveit is megghusítja neki!

Nincs teljes boldogság a földön.

Küzködik egyikik egyik bajjal, másikkal a másik.

Boldog egészen nincs senkisé a nap alatt.

Kiki megszorulhat.

Vár az oroszán is gyakran zsákmányra hiába.

Bármily erős, mégis megszorul olykor az is.

Erény és pénz.

Sok gaz kincsnek örül, sok erényes küzd a nyomorral:

Ám kincsekkel azért föl ne cseréld az erényt.

Mert maradandó ez, míg a pénz a földi halandót

Cserben hagyja, miként hűtelen ember urát.

Ne hajts a rágalmozók szavára.

El ne taszítsd a barátot amollyan kisszerű okból; ¹⁾
S róla mit állít a kósza hír, el ne higyed.

A nyomor különböző hatása.

Szükség hogyha beáll, elgyávul némelyik ember.
Más derekabbá lesz, hogyha nyomorba kerül.

A fecsegő kiállhatatlan.

Vajmi nehéz föladat hallgatnia a fecsegőnek;
Ki, ha beszélni kezd, többnyire durva szavu.
Őt kiki gyűlöli, mert nagy kín ott lenni, hol ő van;
Tűnik a kedv s vigság, a hol ily ember akad.

¹⁾ *Τομή κατὰ τρίτον τροχαῖον.* A **caesurá**-nak ezen nemét a magyar versstanírók egyike sem említi!!

Ne alkalmatlankodjál másoknak panaszaiddal.

Tárva sok embernél a szájnak az ajtaja mindig:

Ollyanok élete csak jaj s panasz untalanul.

A ki okos, bajait lehetőleg rejti szívébe ;

S ollyast mond csak, a mit hallani kedvel a fül.

Egy balgához.

Annyi ha volna eszed, mint mennyi a korpa fejedben,

S akkora bölcs volnál, mekkora balga levél:

Lenne a polgárok közt mindjárt annyi irigyed,

Mennyi csak ököztük mostan a szánakozó.

Nemesen viseld az élet terheit.

Teljesen a földön boldog nincs senki ; azonban

Nem fitogatja baját s eltüri, a ki derék.

Vajmi igaz!

Hitvesül aggastyán ne vegyen fiatalka leányzót:

Vén kormányos már gyöngé vezetni hajót.

A horgony sem tartja meg azt, mert eltöri láncát,

És éjjel gyakran más kikötőbe szalad.

T é g y j ó t.

Kárt rossz szándékból ne okozz soha senki fiának.

Hátszót hajtani szép emberi föladatod.

A hazugság.

Van kis haszna hazug szónak kezdetben; azonban.

Rögtön vallsz vele kárt, hogyha kisül a csalás.

Ollyan férfiuban jellem nincs, nincs nemés erkölcs,

A ki nem undorodik szólni — tudva — hamist.

Hej, dínom-dánom!

A szükség sokakat tesz tönkre, de többet a bőség:
Mértéket ritkán tart, ki a jóban uszik

Nem lehet mindenkinek tetszeni.

Nem szállt még ember s nem fog soha szállani sirba,
Kit kiki nagyra becsült, kit valamennyi dicsért.
Mert hiszen ő maga sem, ki az istenek, emberek atyja,
Zevs sem elégít ki vajmi sok emberigényt.

Rút férfi és nő.

Rút a csavargó nő és rút a férfi, ha kéjenc,
A ki szünetlen ohajt szántani más talaján.

Méltányosság.

Méltányosságnál nem birhat szebbet az ember.

Nincs a mi jobban fáj, mint ha hiányzik ez is.

Ritka a valódi barát.

Hogyha szegénységben pillant meg az egykori pajtás,

Látni nem óhajtván félre csavarja nyakát.

De ha szerencse mosolyg (— bár nálam ritka eset

csak —):

Tódul azonnal a sok bókokat-osztogató.

Pro és contra.

Majd korhollak, o bor, de viszont majd újra

dicsérlek;

Nem gyűlöllek ugyan, ámde szeresselek-e?

Jó is vagy gonosz is. Ki akarna kevésre becsülni?

Ámde maradhat-e az bölcs, a ki sokra becsül?

Pro aris et focis!

Rá ne figyelj örömet harcjelző harsonaszóra,
 Hogyha veszélyben nincs a szeretett hazaföld.
 Ámde gyalázatos az, vesztegleni s lóra nem ülni,
 S futni a harctul, a mely könyre fakasztja a hont.

Korhely életszabály.

Hallga! Ki bort nem iszik, mikor a **kutyaacsillag** ¹⁾
 az égen
 Föltünik ²⁾: annak nincs ép esze, — tisztá bolond.

Miért nehéz az emberismeret?

Távulról megítélni nehéz a jellemet. Annak
 Megvizsgálatakor téved a bölcs szeme is.
 Mert a cudarságot gazdagság rejti el olykor;
 Soknak a szörnyü nyomor leple takarja becsét.

¹⁾ T. i. a **Sirius**.

²⁾ T. i. **esténként**.

